

International Congress on Economics, Management and Business Studies

Hosted Online from New York, USA

Date: 23rd September, 2026

Website: <https://econferencia.com>

ZAMONAVIY TA'LIMDA ONA TILI O'QITISHNING DOLZARBLIGI

Davranov G'olibjon Sayfiddin o'g'li

TDYU huzuridagi Samarqand viloyat akademik litseyi bosh o'qituvchisi

golibjondavranov88@gmail.com

+998943363363

Annotatsiya

Mazkur tezisda zamonaviy ta'lim tizimida ona tili fanini o'qitishning ahamiyati va dolzarb jihatlari tahlil qilingan. Ona tili ta'limining asosiy maqsadi o'quvchilarda grammatik bilimlarni shakllantirish bilangina cheklanmay, ularning kommunikativ, lingvistik, nutqiy va ijtimoiy kompetensiyalarini rivojlantirishdan iborat ekanligi yoritilgan. Shuningdek, zamonaviy ta'lim sharoitida o'quvchilarning mustaqil fikrlashi, tanqidiy va ijodiy tafakkuri, funksional savodxonligi hamda axborot bilan ishlash ko'nikmalarini shakllantirishda ona tili fanining imkoniyatlari ko'rib chiqilgan. Maqolada ona tili darslarini tashkil etishda interfaol metodlar, raqamli texnologiyalar, kommunikativ yondashuv va kompetensiyaviy yondashuvning o'rnini haqida fikr yuritiladi.

Kalit so'zlar: ona tili, zamonaviy ta'lim, ona tili ta'limi, kommunikativ kompetensiya, lingvistik kompetensiya, funksional savodxonlik, interfaol metod, raqamli texnologiya, tanqidiy fikrlash, nutqiy kompetensiya.

АКТУАЛЬНОСТЬ ПРЕПОДАВАНИЯ РОДНОГО ЯЗЫКА В СОВРЕМЕННОМ ОБРАЗОВАНИИ

Аннотация

В данной статье анализируются значение и актуальные аспекты преподавания родного языка в современной системе образования. Подчеркивается, что основная цель обучения родному языку не

International Congress on Economics, Management and Business Studies

Hosted Online from New York, USA

Date: 23rd September, 2026

Website: <https://econferencia.com>

ограничивается формированием у учащихся грамматических знаний, а заключается также в развитии их коммуникативной, лингвистической, речевой и социальной компетенций. Кроме того, рассматриваются возможности предмета «Родной язык» в формировании самостоятельного мышления учащихся, критического и творческого мышления, функциональной грамотности, а также навыков работы с информацией в условиях современного образования. В статье также рассматривается роль интерактивных методов, цифровых технологий, коммуникативного и компетентностного подходов в организации уроков родного языка.

Ключевые слова: родной язык, современное образование, обучение родному языку, коммуникативная компетенция, лингвистическая компетенция, функциональная грамотность, интерактивный метод, цифровые технологии, критическое мышление, речевая компетенция.

THE RELEVANCE OF TEACHING THE NATIVE LANGUAGE IN MODERN EDUCATION

Abstract

This article analyzes the importance and current aspects of teaching the native language in the modern education system. It highlights that the main goal of native language education is not limited to developing students' grammatical knowledge, but also involves developing their communicative, linguistic, speech, and social competencies. The article also examines the potential of the native language subject in developing students' independent thinking, critical and creative thinking, functional literacy, and information-handling skills in the context of modern education. Furthermore, it discusses the role of interactive

International Congress on Economics, Management and Business Studies

Hosted Online from New York, USA

Date: 23rd September, 2026

Website: <https://econferencia.com>

methods, digital technologies, communicative approaches, and competency-based approaches in organizing native language lessons.

Keywords: native language, modern education, native language education, communicative competence, linguistic competence, functional literacy, interactive method, digital technology, critical thinking, speech competence.

Bugungi globallashuv va axborot texnologiyalari jadal rivojlanayotgan sharoitda ta'lim tizimining oldiga yangi vazifalar qo'yilmoqda. Zamonaviy ta'limdan o'quvchiga tayyor bilimlarni berish bilan bir qatorda, uning mustaqil fikrlashi, o'z fikrini aniq va ravon ifodalashi, axborotni izlash va tahlil qilish, turli kommunikativ vaziyatlarda samarali muloqot qila olishi kabi kompetensiyalarni shakllantirish talab etilmoqda.

Mazkur jarayonda ona tili fanining o'рни alohida ahamiyat kasb etadi. Chunki til insonning fikrlash, muloqot qilish, bilimni egallash va uni boshqalarga yetkazish vositasidir. Boshqa fanlarni o'zlashtirish jarayoni ham ko'p jihatdan o'quvchining tilni qay darajada egallaganiga bog'liq. Shu nuqtayi nazardan, ona tili ta'limini faqat grammatik qoidalarni o'rgatishga yo'naltirish zamonaviy ta'lim ehtiyojlarini to'liq qondirmaydi. Bugungi ona tili darsi o'quvchini real hayotiy va kommunikativ vaziyatlarda tildan to'g'ri, aniq va samarali foydalanishga tayyorlashi lozim.

Til jamiyatning ma'naviy va madaniy hayotini aks ettiruvchi asosiy vositalardan biridir. Ona tilini chuqur o'rganish o'quvchining nafaqat lingvistik bilimlarini, balki uning milliy o'zligini anglashini, madaniy qadriyatlarga munosabatini va ijtimoiy faolligini shakllantirishga xizmat qiladi. Ona tili darslarida o'quvchilar so'z boyligini oshirish, grammatik qurilmalarni to'g'ri qo'llash, fikrni og'zaki va yozma ravishda izchil ifodalash, matn yaratish va matnni tahlil qilish kabi ko'nikmalarni egallaydilar.

International Congress on Economics, Management and Business Studies

Hosted Online from New York, USA

Date: 23rd September, 2026

Website: <https://econferencia.com>

Bugungi kunda bu ko'nikmalarning ahamiyati yanada ortmoqda. Chunki zamonaviy inson kundalik hayotida turli xil matnlar bilan ishlaydi: elektron xabar, ariza, maqola, reklama, yangilik, ilmiy-ommabop matn, ijtimoiy tarmoqdagi axborot va boshqa kommunikativ shakllar bilan muntazam to'qnash keladi. Demak, ona tili ta'limining vazifasi o'quvchini faqat maktabdagi nazorat ishlari va imtihonlarga emas, balki real hayotdagi turli kommunikativ vaziyatlarga ham tayyorlashdan iborat bo'lishi kerak.

Zamonaviy yondashuv asosida ona tili ta'limining bir nechta muhim vazifalarini ajratish mumkin.

Birinchidan, o'quvchilarning nutqiy kompetensiyasini rivojlantirish zarur. O'quvchi fikrini og'zaki va yozma shaklda aniq, mantiqiy hamda savodli ifodalay olishi kerak.

Ikkinchidan, lingvistik kompetensiya shakllantirilishi lozim. Bunda o'quvchi til birliklari, ularning grammatik xususiyatlari va qo'llanish qonuniyatlarini egallaydi.

Uchinchidan, o'quvchilarning kommunikativ kompetensiyasi rivojlantirilishi muhim. Til birliklarini bilishning o'zi yetarli emas; o'quvchi ularni turli muloqot vaziyatlarida maqsadga muvofiq qo'llay olishi kerak.

To'rtinchidan, funksional savodxonlikni shakllantirish ona tili ta'limining muhim vazifalaridan biridir. O'quvchi o'qigan ma'lumotini tushunishi, undan kerakli axborotni ajratib olishi, tahlil qilishi va amaliy vaziyatda qo'llay olishi lozim.

Zamonaviy ta'limning muhim xususiyatlaridan biri kompetensiyaviy yondashuvning kuchayishidir. Kompetensiyaviy yondashuvda o'quvchining faqat bilimni egallashi emas, balki uni amaliy faoliyatda qo'llay olishi asosiy mezon sifatida qaraladi. Ona tili darslarida mazkur yondashuvni amalga oshirish uchun nazariy qoidalarni amaliy topshiriqlar bilan bog'lash muhim. Masalan, o'quvchiga faqat gap bo'laklari haqidagi qoidani yodlatish o'rniga, real matn

International Congress on Economics, Management and Business Studies

Hosted Online from New York, USA

Date: 23rd September, 2026

Website: <https://econferencia.com>

berib, undagi gap bo‘laklarini aniqlash, ularning vazifasini tushuntirish va o‘z fikrini ifodalovchi gaplar tuzish topshirig‘i berilishi mumkin. Bunday topshiriqlar o‘quvchining bilimini amaliy faoliyat bilan bog‘laydi.

Zamonaviy ona tili darslarini samarali tashkil etishda interfaol metodlarning o‘rni katta. “Aqliy hujum”, “Klaster”, “Venn diagrammasi”, “Insert”, “Sinkveyn”, “BBB”, “Rolli o‘yin”, “Debat” kabi metodlar o‘quvchilarning darsdagi faolligini oshirishi mumkin. Masalan, yangi mavzuni boshlashdan avval “Aqliy hujum” yordamida o‘quvchilarning mavjud bilimlarini aniqlash mumkin. “Klaster” yordamida tushunchalar o‘rtasidagi bog‘liqliklar ko‘rsatiladi. “Venn diagrammasi” orqali ikki grammatik hodisa yoki tushuncha qiyoslanadi.

“Rolli o‘yin” va “Debat” metodlari esa ayniqsa og‘zaki nutqni rivojlantirish uchun samarali. O‘quvchilar muayyan vaziyatda o‘z fikrini himoya qilish, savol berish, javob qaytarish va boshqalarning fikrini tinglashga o‘rganadilar.

Raqamlashtirish jarayoni ona tili ta’limining mazmuni va metodlariga ham ta’sir ko‘rsatmoqda. Elektron darsliklar, multimedia materiallari, interaktiv testlar, taqdimotlar va turli raqamli ta’lim platformalari darsni tashkil etishda qo‘shimcha imkoniyatlar yaratadi. Masalan, grammatik mavzuni tushuntirishda interaktiv taqdimotdan, o‘quvchilar bilimini tekshirishda elektron testlardan, matn ustida ishlashda elektron hujjatlardan foydalanish mumkin. Raqamli vositalarning muhim jihati shundaki, ular o‘quvchiga mustaqil ishlash va o‘z natijasini kuzatish imkonini beradi. Shu bilan birga, texnologiyadan foydalanishning o‘zi ta’lim sifatini kafolatlamaydi. Raqamli vosita darsning maqsadiga xizmat qilishi va o‘quv

Zamonaviy ta’limning yana bir muhim talabi – o‘quvchining mustaqil va tanqidiy fikrlash qobiliyatini rivojlantirishdir. Ona tili darslarida bunga erishish uchun muammoli savollar va ochiq topshiriqlardan foydalanish mumkin. Masalan: “Tilni to‘g‘ri bilish va undan to‘g‘ri foydalanish o‘rtasida qanday farq bor?”

International Congress on Economics, Management and Business Studies

Hosted Online from New York, USA

Date: 23rd September, 2026

Website: <https://econferencia.com>

“Bir fikrni turli usullarda ifodalash mumkinmi?”

“Internetdagi har qanday matnni ishonchli axborot deb hisoblash mumkinmi?”

kabi savollar o‘quvchilarni fikrlashga va o‘z qarashlarini dalillar asosida ifodalashga undaydi.

Xulosa qilib aytganda, zamonaviy ta’lim sharoitida ona tili fanini o‘qitishning dolzarbligi yanada ortib bormoqda. Chunki ona tili ta’limi o‘quvchining nafaqat grammatik bilimlarini, balki uning nutqiy, kommunikativ, lingvistik va ijtimoiy kompetensiyalarini shakllantirishga xizmat qiladi. Bugungi ona tili darsi o‘quvchiga qoidalarni yodlatish bilan cheklanmasdan, olingan bilimlarni real hayotiy vaziyatlarda qo‘llash, turli matnlarni tushunish va tahlil qilish, o‘z fikrini aniq va mantiqiy ifodalash hamda axborot bilan mustaqil ishlash imkoniyatini yaratishi lozim. Shu nuqtayi nazardan, ona tili ta’limida kompetensiyaviy va kommunikativ yondashuvlarni, interfaol metodlarni hamda raqamli ta’lim vositalarini maqsadga muvofiq uyg‘unlashtirish muhim metodik vazifa hisoblanadi.

Ona tili ta’limining samaradorligi, avvalo, o‘quvchining tildan real hayotda foydalana olish darajasi bilan belgilanadi. Shu sababli zamonaviy ona tili darslarida “bilish”dan “qo‘llash”ga, “yodlash”dan “fikrlash”ga, “tayyor javob”dan “mustaqil xulosa”ga yo‘naltirilgan ta’limni kuchaytirish dolzarb vazifalardan biridir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O‘zbekiston Respublikasi umumiy o‘rta ta’lim tizimiga oid me’yoriy-huquqiy hujjatlar.
2. O‘zbekiston Respublikasi umumiy o‘rta ta’lim fan dasturlari va davlat ta’lim standartlariga oid materiallar.
3. Mahmudov N. O‘zbek tili ta’limida zamonaviy yondashuvlar. – Toshkent.

International Congress on Economics, Management and Business Studies

Hosted Online from New York, USA

Date: 23rd September, 2026

Website: <https://econferencia.com>

-
4. Qosimova K., Matchonov S., G‘ulomova X., Yo‘ldosheva Sh., Sariyev Sh. Ona tili o‘qitish metodikasi. – Toshkent.
 5. Husanboyeva Q., Niyozmetova R. Adabiyot o‘qitish metodikasi. – Toshkent.
 6. Yo‘ldoshev Q. Adabiyot o‘qitish metodikasi. – Toshkent.
 7. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar va interfaol metodlarga oid ilmiy-metodik manbalar.
 8. Raqamli ta’lim va kompetensiyaviy yondashuvga oid ilmiy tadqiqotlar.